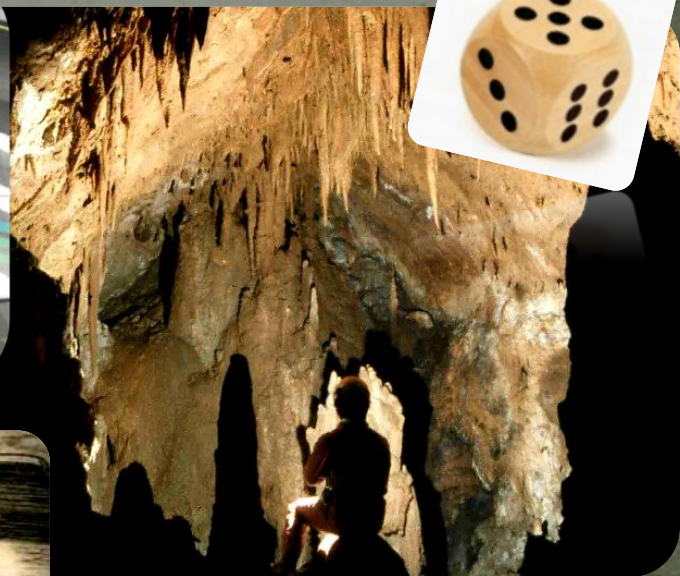
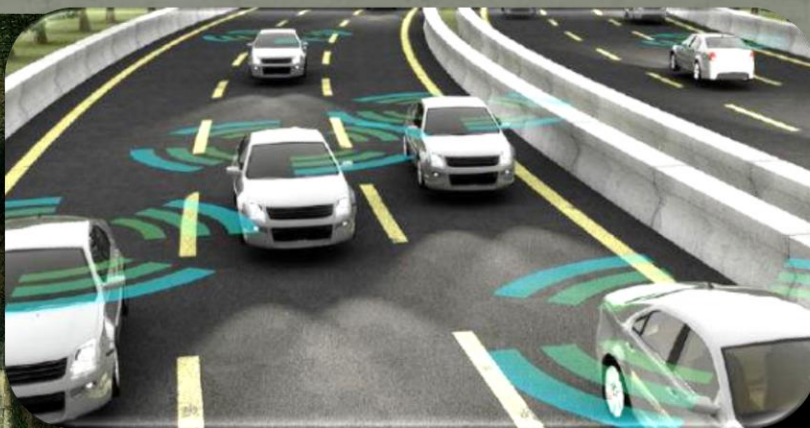
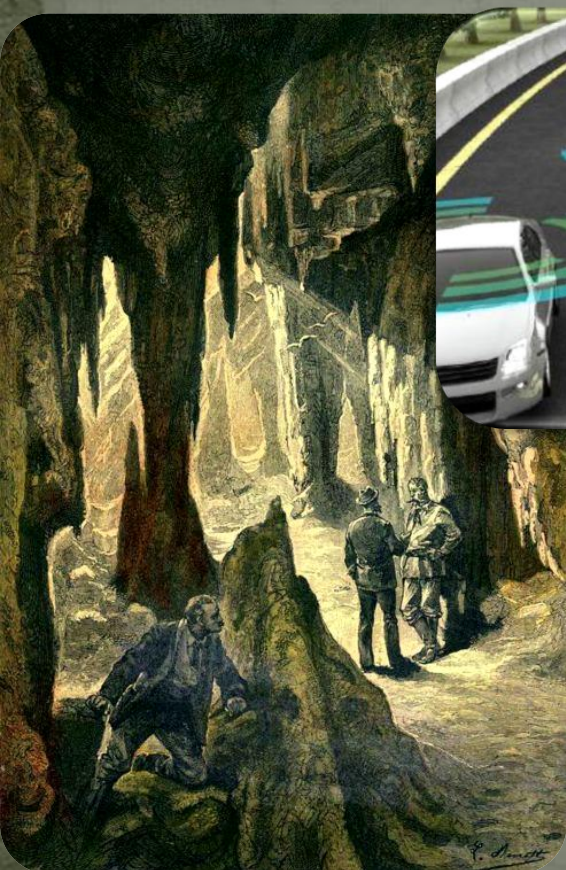

ÖNVEZETŐ JÁRMŰVEK VS. ÉLETEK KÖZÖTTI

VÁLASZTÁS – GONDOLATOK EGY (JOG)ELMÉLETI DILEMMA MARGÓJÁRA

dr. Pődör Lea, SZE DFK Jogelméleti Tanszék/FIEK Kutatócsoport, SZE Győr

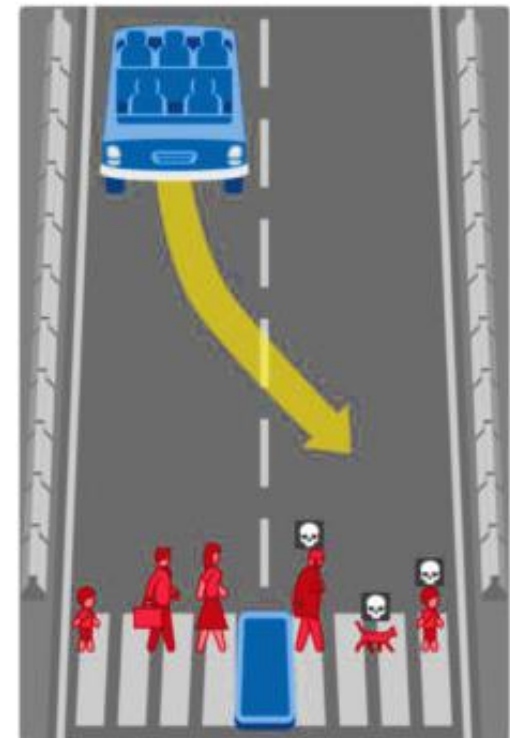
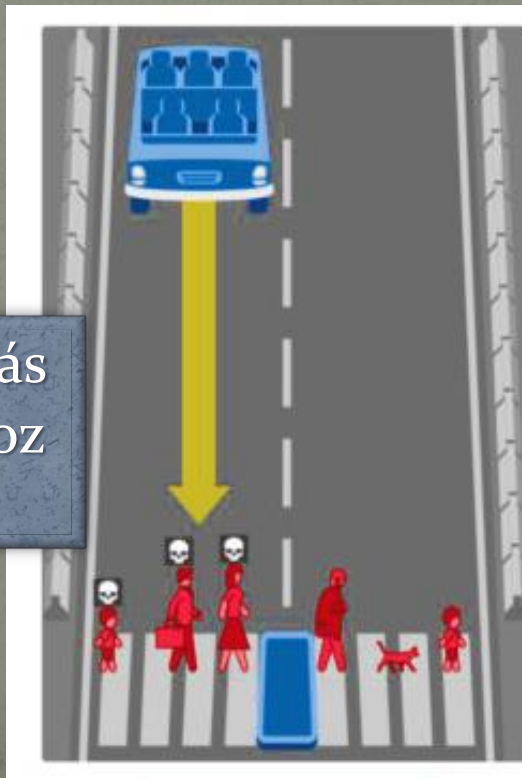
ERRARE *HUMANUM* EST?

- ❖ Marginális közlekedési döntéshelyzetek → helyes választás?
- ❖ „Utcai igazságosztó” → JOG VS. ERKÖLCS
- ❖ „Moral Machine”

Bizonyos normaszegő magatartásokat előre „beleírunk” a jövőképebe?!

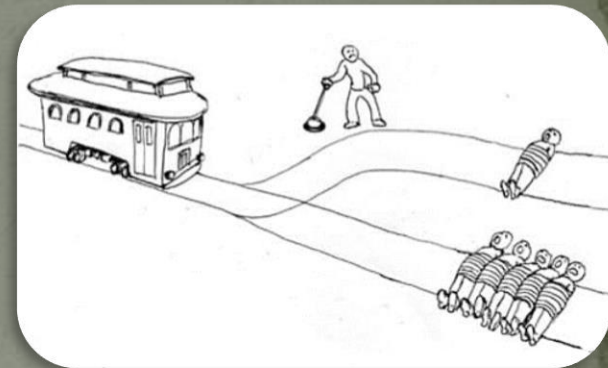
Értékválasztás vs. kultúrához tartozás

Sztereotípiákra alapozott döntések?

A TROLI PROBLÉMA

- ❖ Ölni vagy hagyni meghalni?
 - ❖ Philippa Foot, 1967: bíró vs. lázadók; repülőgép pilótája; hagyományos olvasat: elszabadult villamos
 - ❖ Judith Jarvis Thompson: hagyományos olvasat; + a „kövér ember” esete
 - ❖ Bajkeverők vs. ártatlanok
 - ❖ Lazy Susan-aspektus
- ❖ Frances Kamm: Néha miért megengedett embert ölni?
 - A kérdés nem az, ki dönt, hanem: hogyan!
- ❖ Troli probléma alkalmazása elleni érvek (5)

ETIKAI VÁLASZ

- ❖ A HELYES cselekvés
- ❖ Kettős hatás elve (Aquinoi Szent Tamás)
 - ❖ Értékek rangsorolása...? Arányosság?
 - ❖ I) A rossz következmény nem szándékolt, hanem előre látott „mellékhatás”
 - ❖ II) A rossz következmény nem lehet eszköz a jó következmény eléréséhez
 - ❖ III) A jó következmény máshogy nem valósítható meg
 - ❖ IV) A cselekedet tárgya helyes vagy közömbös
- ❖ Analóg esetek
 - ❖ Méhen kívüli terhesség
 - ❖ Sziámi ikrek szétválasztása
 - ❖ Eutanázia végrehajtása
 - ❖ Katonai célpontok bombázása civilek által lakott területen

JOGI PROBLÉMÁK

- ❖ Élethez való jog – emberi jogok hierarchiájának csúcsa
- ❖ Életvédelem az állam elsődleges feladata
 - ❖ Halálbüntetés eltörlése
 - ❖ Magzatvédelem
 - ❖ Eutanázia
 - ❖ Kínzás tilalma
 - ❖ Embertelen és megalázó bánásmód tilalma
 - ❖ Lőfegyverhasználat szabályai
- ❖ Emberi élet elvétele → jogos védelem, végszükség
- ❖ „Nehéz eset” a jogdogmatikában

MI A MEGOLDÁS?

- ❖ Jogi vs. etikai válasz
- ❖ „*Moral design problem*”
- ❖ Lehetséges megoldás jelenleg: *végyszükség*
 - ❖ Anyagi kár vs. anyagi kár, emberi élet vs. anyagi kár, emberi élet vs. emberi élet
 - ❖ Szerződéses rendezés
 - ❖ Demokratikusan megválasztott felügyelő-szervezet
- ❖ Innovatív megoldás: *végyszükség alternatív olvasata*
 - ❖ Leszűkített Pareto-elv – a kár „elosztása”
 - ❖ Etika képviselői sem vitatnák az arányosságot
- ❖ Mi a jog ideája? Matematika vs. argumentáció

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!